

ЦЕНТР ЛЕСЯ КУРБАСА

Інтерв'ю з головою Центру
Неллі Корнієнко

? - Як виникла ідея створення центру Леся Курбаса?

- Відколи я почала займатися Курбасом, постала проблема безпосереднього входження його в науковий контекст. Я переконана, що в його творчості є початок сьогоднішніх ідей. Курбас не просто відродив чи створив нову художню систему, але й повірив, що з художньої системи може початися нове суспільство. Його "Березиль" - не просто мистецький центр, а інтелектуальний штаб відродження культурного, етичного та політичного (саме така послідовність видається мені більш природною).

? - Якою була передісторія центру?

- Протоцентр був утворений 1989 року у США та Канаді. До цього товариства увійшли Вірляна Ткач (режисер), Валер'ян Ревуцький (театрознавець), Роман Сербин (історик), Юрій Шевельов (мовознавець), Лариса Онишкевич (літературознавець), Романа Багрій (професор Торонтського університету) та інші. Нам вдалося провести декілька міжнародних акцій, зокрема наукові конференції в центрі Гротовського (Польща), в Києві та Москві. Їх об'єднувала проблема побутування курбасівських ідей в національному та світовому театрі. Ми підтримували контакти з центром Станіславського (Росія), з окремими циклами лекцій я виступала в Ізраїлі, США, Канаді. Приблизно проблематика цих виступів: "Актор і режисер як метафізична проблема (на прикладі Курбаса і Гірняка)", "Мова New Age, чи існує в ній постать Курбаса", "Мікрокосмос Курбас - Штайнер - Сковорода", "Евристичні моделі, теорії Курбаса".

? - А як проходило становлення центру на Україні?

- Мені пропонували зробити приватний центр, та я вважаю це неморальним. Реабілітація імені мусить проходити не лише на рівні інформації - необхідно ввести його в екзистенціальний простір. Маленькими етапами цього процесу були: повернення Курбаса до ряду енциклопедій, курси

з його системи в театральних вузах (щоправда, крім нашого київського).

Я вважаю, що держава мусить хоч якось покаятись і долучитися до цієї справи. Але це стало можливим лише після тривалої боротьби, просвітницької діяльності. В грудні 1994 року було видано Указ Кабінету міністрів України про заснування центру, а також премії імені Леся Курбаса. Проте утворений він був лише номінально. Справжньою детективною історією можна назвати процес "вибивання" приміщення, яке мала надати мерія згідно постанові. Зараз ми сподіваємось на позитивне вирішення цього питання.

Центр у стадії "фіксації": затверджено статут, відкрито рахунок, йде набір кадрів тощо. Хочеться вірити, що другого вбивства Курбаса - бюрократично-комерційного - не відбудеться.

? - Якою буде приблизна структура центру?

- Запланований центр має бути унікальнішим за аналогічні центри Гротовського, Брехта, Станіславського. Його діяльність матиме три напрями: науковий, "театральні майстерні" та культурологічний.

Науковий зорієнтований насамперед на порівняно молодих енергійних науковців - генераторів ідей. Така орієнтація зумовлена розірваністю поколінь, розпадом "зв'язку часів". Поки що я планую співпрацювати з Іриною Волицькою, Оленою Левченко, Оленою Коваленко.

Під "театральною майстернею" я розумію конкурс сучасних театральних проектів, насамперед, режисерських. Модель приблизно така: автор пропонує проект, потім можливе нарощення потенціалу та утворення самостійного театру-студії чи якоїсь іншої незалежної структури. Поки що ми маємо проект Олега Ліпцина "Гамлет-Лабіринт". Наступним буде спільний проект «Вишневого саду» і Піранделло з Театром ім. Леся Курбаса (постановка Володимира Кучинського).

Підрозділ майстерні - сценографічний. Запрошені до співпраці

В.Карашевський та С.Маслобойщиков. Бачу можливість розгортання самоцінної «сценографічної вистави», яка «запросить» до своєї концепції постановника майбутнього Софокла, чи Лесі, чи Шекспіра.

? - А яка функція культурологічного напрямку і чим він відрізняється від наукового?

- Для мене культурологічний напрям - псевдонім міжнародних зв'язків. Це зв'язок з аналогічними центрами або спільні проекти. Можливі теми проектів: "Театр бароко колись і сьогодні", або "Слово і тиша у сучасному театральному просторі". Нове слово народжується і важливо дати йому вихід. Функція культурологічного напрямку - запровадити нову естетичну мову. Центр - альтернатива академічній науці чи її відсутності й вона включатиме передусім елементи фундаментальної теорії.

? - Зараз виникає чимало мистецьких утворень, що використовують у назвах спадщину Курбаса, скажімо, харківський Березиль та київське Березилля, перейменування Молодіжного театру у Молодий тощо.

- Щодо останнього я - проти: доведіть свої художні права. Власне, це приклад того, як художня ідея стає товаром. До фестивалів же я ставлюсь добре. У них є набуття таланту, творче спілкування. Але є і вади. На останньому Березиллі було багато випадкового.

? - У Станіславського є думка, що театр як творча структура існує сім років. Як ви вважаєте, наскільки життєздатний ваш центр?

- Власне, Центр - не театр, а художній простір актуальних проблем. Наприклад, у Васильєва був не театр, а художнє буття. Тож існує він за іншими законами. Проекти мають розходитися в світ. Якщо раптом на якомусь етапі на основі центру виникне театр - тоді вже він буде функціонувати за його законами.

Кореспондент «Кіно-Театру».